

Старенький О. С.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

УДК 343.14

НАСЛІДКИ НЕРОЗСЕКРЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ, НА ПІДСТАВІ ЯКИХ ПРОВОДИЛИСЯ НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ, У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ

Однією з причин низького рівня використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні є відсутність у матеріалах кримінального провадження процесуальних рішень (ухвал слідчого судді про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, постанов слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій), на підставі яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні.

Автором статті поставлено за мету за результатами системного аналізу наукових джерел, положень чинного законодавства України та матеріалів правозастосовної практики встановити наслідки нерозсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, у кримінальному процесуальному доказуванні, а також обґрунтувати й запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Робиться висновок, що наслідками нерозсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, у кримінальному процесуальному доказуванні є: 1) неможливість використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій як доказів у кримінальному провадженні через відсутність можливості перевірити та оцінити законність й обґрунтованість проведення негласних слідчих (розшукових) дій, правомірність обмеження прав і свобод осіб, відносно яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, а також протоколи негласних слідчих (розшукових) дій на відповідність їх вимогам допустимості, належності та достовірності; 2) заявлення стороною захисту клопотань про визнання відповідних результатів негласних слідчих (розшукових) дій недопустимими доказами; 3) визнання процесуальних рішень, прийнятих на підставі відповідних результатів негласних слідчих (розшукових) дій, незаконними та необґрунтованими.

Обґрунтовується, що для забезпечення ефективності використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні у матеріалах кримінального провадження мають бути наявні процесуальні рішення, на підставі яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, а також клопотання про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з яких у встановленому порядку уповноваженими особами знято гриф

секретності. Відповідний гриф секретності повинен зніматися одночасно з розсекреченням результатів негласних слідчих (розшукових) дій, які використовуватимуться як докази у кримінальному провадженні, на підставі рішення прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, за винятком випадків, коли розсекречення відповідних матеріалів може завдати шкоди інтересам національної безпеки України.

Доводиться, що протоколи негласних слідчих (розшукових) дій із відповідними додатками лише у своїй єдності зі процесуальними рішеннями, на підставі яких проводилися ці негласні слідчі (розшукові) дії, можуть бути використані у кримінальному процесуальному доказуванні. Якщо ж у матеріалах кримінального провадження наявні протоколи негласних слідчих (розшукових) дій з відповідними додатками, водночас відсутні процесуальні рішення, на підставі яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії, суд повинен визнати зазначені протоколи негласних слідчих (розшукових) дій із відповідними додатками недопустимими доказами.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, процесуальні рішення, докази, доказування, результати негласних слідчих (розшукових) дій, розсекречення.

Забезпечення ефективності боротьби зі організованою злочинністю, яка протягом становлення й розвитку України як правової, незалежної та демократичної держави набуває системного професіоналізму, володіє новітніми методами та формами протидії органам досудового розслідування й прокуратури, має корумповані зв'язки на різних рівнях органів державної влади та місцевого самоврядування, потребує постійного удосконалення процесуального інструментарію отримання та використання доказів у кримінальному провадженні.

Результати аналізу світової та вітчизняної практики досудових розслідувань свідчать про те, що понад 85% тяжких й особливо тяжких злочинів, а також 100% злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями, в умовах неочевидності розкриваються та розслідуються завдяки негласним засобам отримання доказової інформації¹. У той же час, виходячи з результатів аналізу матеріалів вітчизняної правозастосовної практики, можемо дійти висновку, що лише до 5% результатів негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД) використовуються як докази під час здійснення досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень. В окремих

областях України цей показник ледве сягає 3%. Однією з причини такого низького рівня використання результатів НСРД як доказів у кримінальному провадженні є відсутність у матеріалах кримінального провадження процесуальних рішень (ухвал слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД та постанов слідчого, прокурора про проведення НСРД), на підставі яких проводилися НСРД.

Незважаючи на те, що проблемні питання провадження НСРД та використання їх результатів як доказів у кримінальному провадженні були предметом наукових пошуків Ю.П. Аленіна, М.В. Багрія, В.В. Луцика, С.О. Гриненка, М.Л. Грїбова, О.М. Дроздова, В.А. Колесника, С.С. Кудїнова, Є.Д. Лук'янчикова, А.В. Панової, М.А. Погорецького, О.І. Полуховича, Д.Б. Сергєєвої, Є.Д. Скулиша, О.Ю. Татарова, Л.Д. Удалової, Р.М. Шехавцова та інших вітчизняних фахівців, питання наслідків нерозсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, у кримінальному процесуальному доказуванні є одним із малодосліджених.

Мета статті. За результатами системного аналізу наукових джерел, положень чинного законодавства України та матеріалів правозастосовної практики встановити наслідки нерозсекречення

¹ М. Погорецький, 'Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні' (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 270.

процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, у кримінальному процесуальному доказуванні, а також обґрунтувати й запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Відповідно до положень п. 5.1 Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженою спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5¹ (Інструкція) постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД, клопотання про дозвіл на проведення НСРД, ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД та додатки до нього, протокол про проведення НСРД, які містять відомості про факт і методи проведення НСРД, а також відомості, що дають змогу ідентифікувати особу, місце або річ, щодо якої проводиться або планується проведення такої дії, розголошення яких створює загрозу національним інтересам та безпеці, підлягають засекречуванню.

Засекречування таких матеріальних носіїв інформації здійснюється слідчим, прокурором, співробітником уповноваженого оперативного підрозділу, слідчим суддею шляхом надання на підставі Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, відповідному документу грифа секретності (п. 5.2 Інструкції).

Після завершення проведення НСРД грифи секретності матеріальних носіїв інформації щодо їх проведення підлягають розсекреченню на підставі рішення прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні, у формі процесуального

керівництва досудовим розслідуванням, з урахуванням обставин кримінального провадження та необхідності використання матеріалів НСРД як доказів після проведення таких дій, у випадку, якщо витік зазначених відомостей не завдасть шкоди національній безпеці України (п. 5.9 Інструкції). Після розсекречення зазначених матеріальних носіїв інформації щодо проведення НСРД приймається рішення про їх зняття з обліку в режимно-секретному органі та долучення до матеріалів кримінального провадження в установленому КПК України порядку (п. 5.27 Інструкції). До розсекречених матеріалів доступ надається разом із іншими матеріалами досудового розслідування в порядку ст. 290 Кримінального процесуального кодексу України² (КПК України).

З огляду на це можна дійти висновку, що розсекреченню підлягають лише ті матеріали, які були отримані за результатами проведення НСРД (протоколи проведення НСРД та відповідні додатки до них), водночас, рішення, на підставі яких проводилися НСРД (постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД, ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД), розсекреченню не підлягають. Слід зазначити, що наявність цієї законодавчої прогалини негативно позначається у правозастосовній діяльності, оскільки у такому випадку сторона захисту, слідчий суддя, суд позбавлені можливості своєчасно перевірити та оцінити законність і обґрунтованість проведення уповноваженими суб'єктами сторони обвинувачення НСРД у кримінальних провадженнях, правомірність обмеження прав і свобод осіб, стосовно яких проводилися НСРД, а також протоколи НСРД як докази на відповідність їх вимогам допустимості, належності та достовірності.

¹ Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Інструкція, затверджена спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1681/51 від 16.11.2012 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>> дата звернення 18.04.2018.

² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 18.04.2018.

У зв'язку з цим на практиці досить поширеними є випадки подання захисниками під час підготовчого провадження або судового розгляду клопотань про визнання протоколів НСРД недопустимими доказами. Так, наприклад, у кримінальному провадженні № 12014020170000086, відкритому за ознаками вчинення особою А. злочину, передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України, захисник під час судового розгляду подав клопотання про визнання недопустимими доказами протокол про результати аудіо-, відеоконтролю особи від 14 лютого 2014 р., протокол про результати аудіо-, відеоконтролю за особою від 21 лютого 2014 р. Подане клопотання захисник обґрунтовував тим, що ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД та матеріали таких НСРД в разі, якщо прокурор бажає використати їх як докази в суді, повинні бути розсекречені. При цьому прокурор або за його дорученням слідчий після закінчення досудового розслідування повинен відкрити такі матеріали і надати доступ до них іншій стороні кримінального провадження. Інакше суд не має права допустити відомості, що містяться в таких матеріалах, як докази до кримінального провадження. Водночас суд відхилив клопотання захисника, обґрунтовуючи це тим, що на цій стадії кримінального процесу не вбачається явної очевидності недопустимості зазначених доказів, а оцінка відповідних результатів НСРД буде проведена за загальними правилами оцінки доказів у нарадчій кімнаті при постановленні вироку¹.

Подібні випадки розгляду клопотань захисників про визнання протоколів НСРД недопустимими доказами через відсутність у матеріалах кримінальних проваджень процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, зустрічаються й в інших кримінальних

провадженнях². При цьому у більшості проаналізованих нами кримінальних проваджень судді відмовляли захисникам у задоволенні їхніх клопотань про визнання результатів НСРД недопустимими доказами, обґрунтовуючи це тим, що: 1) оцінка доказів з огляду на допустимість здійснюється в нарадчій кімнаті під час винесення вироку; 2) на цій стадії кримінального провадження перевірити та оцінити докази на предмет їх допустимості чи належності неможливо; 3) ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД чи постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД не містить фактичних даних, на підставі яких можливо було б встановити обставини, що входять до предмета доказування, а отже вона не може бути використана як доказ у кримінальному провадженні; 4) ухвала слідчого судді чи постанова слідчого, прокурора містить відомості, що становлять державну таємницю, а тому вони не можуть бути розсекречені й долучені до матеріалів кримінального провадження.

Доцільно зауважити, що ухвала слідчого судді про проведення НСРД чи постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД, виходячи з положень глави 4 КПК України, дійсно не є доказом у кримінальному провадженні, водночас на підставі відповідних процесуальних рішень про проведення НСРД захисник, суд мають змогу перевірити законність і обґрунтованість дій уповноважених суб'єктів сторони обвинувачення під час проведення НСРД, яких не завжди дотримуються практичні працівники у правозастосовній діяльності. Так, наприклад, у кримінальному провадженні № 4201300000000124, відкритому за фактом вчинення особою А. злочину, передбаченого ч. 4 ст. 368 КК України, наявний протокол зняття інформації

¹ Кримінальне провадження № 12014020170000086. Архів Козятинського міськрайонного суду Вінницької області.

² Кримінальне провадження № 12013150010000595. Архів Городецького районного суду Львівської області; Кримінальне провадження № 42013170510000008. Архів Роздільнянського районного суду Одеської області; Кримінальне провадження № 12017080000000023. Архів Жовтневого районного суду м. Запоріжжя; Кримінальне провадження № 12013170110003998. Архів Приморського районного суду м. Одеси та ін.

із транспортних телекомунікаційних мереж відносно особи А. Під час судового розгляду захисник подав клопотання про визнання результатів відповідної НСРД недопустимим доказом через відсутність у матеріалах кримінального провадження ухвали слідчого судді про дозвіл на зняття інформації із транспортних телекомунікаційних мереж відносно особи А. Суд першої інстанції відхилив це клопотання захисника, обґрунтовуючи тим, що ухвала слідчого судді про дозвіл на зняття інформації із транспортних телекомунікаційних мереж відносно не містить жодних фактичних даних, а отже вона не може бути використана захисником як доказ у кримінальному провадженні. Під час перегляду судом апеляційної інстанції відповідної скарги захисника було досліджено ухвалу слідчого судді про дозвіл на зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж відносно особи Б., а не особи А., щодо якої стороною обвинувачення неправомірно було проведено відповідну НСРД. Відтак, протокол зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж був визнаний недопустимим доказом¹.

Звертає на себе увагу й наступне. Для документування фактів вчинення окремих видів злочинів, наприклад, корупційних злочинів чи злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів тощо, та забезпечення ефективності здійснення доказування у кримінальних провадженнях цієї категорії, уповноваженим суб'єктам сторони обвинувачення необхідно проводити комплекс взаємопов'язаних НСРД. У той же час, результати проведеного аналізу матеріалів кримінальних проваджень свідчать про те, що досить часто практичні працівники в межах однієї НСРД, на проведення якої приймалося лише єдине

процесуальне рішення, незаконно проводять інші НСРД для забезпечення досягнення кінцевої мети первинної НСРД. Наприклад, у ході проведення контролю за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту під час досудового розслідування злочину, передбаченого ст. 368 КК України, службова особа відмовилася від прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди. Відповідно, НСРД повинна бути зупинена та її результати мають бути логічно відображені у протоколі контролю за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту. Разом із тим, на практиці досить часто оперативні працівники відповідні факти не фіксують у протоколі НСРД, а продовжують незаконно проводити без відома прокурора із застосуванням провокації інший контроль за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту до тих пір, поки не буде реалізована кінцева його мета – службова особа прийме пропозицію, обіцянку або одержить неправомірну вигоду. Відповідні факти незаконного проведення кількох контролів за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту у матеріалах кримінального провадження не відображаються, а стороною обвинувачення долучається як доказ протокол тієї НСРД, стосовно проведення якої приймалося процесуальне рішення. Не менш поширеними є випадки, коли прокурорами надаються в усній формі дозволи на проведення кількох контролів за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту, незаконно вносяться зміни або ж підмінюються первинні постанови про проведення відповідної НСРД.

Незважаючи на те, що такі дії уповноважених суб'єктів сторони обвинувачення є незаконними й такими, що суперечать правовим засадам кримінального процесуального доказування, оскільки кожній проведеній НСРД має обов'язково передувати відповідне процесуальне рішення

¹ Кримінальне провадження № 4201300000000124. Архів Апеляційного суду м. Києва.

ня, на підставі якого проводилася НСРД (постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД; ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД), за винятком випадків, передбачених ст. 250 КПК України, результати проведеного аналізу матеріалів кримінальних проваджень свідчать про те, що суди не в усіх випадках звертають увагу на відповідні порушення й належним чином не оцінюють їх з погляду порушення норм доказового права. Так, наприклад, в ухвалі Апеляційного суду Львівської області від 03 липня 2017 р. під час перегляду кримінального провадження № 1201414000000388 колегією суддів було встановлено, що передача грошей задокументована правоохоронними органами під час здійснення контролю за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту з використанням аудіо-, відеоконтролю особи А. та візуального спостереження за нею. Здобуті докази зафіксовано на цифрових носіях інформації картах *micro SD* інв. № 01217т та інв. № 01218т, які були розсекречені на підставі постанови прокурора від 08 липня 2014 р. (матеріали кримінального провадження, а.с.162–163), протоколу № 24/8–808т/вн від 07 липня 2014 р. про результати аудіо-, відеоконтролю особи і протоколу № 24/8–809т/вн від 07 липня 2014 р. за результатами візуального спостереження за особою (матеріали кримінального провадження, а.с.154–159, 160–161).

На думку колегії суддів, суд першої інстанції правильно встановив відсутність порушень процесуального законодавства щодо документування протиправної діяльності особи А., на які вказує сторона захисту. Так, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 271 КПК України контроль за вчиненням злочину може здійснюватися у випадках наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, та може проводитися,

зокрема, у формі спеціального слідчого експерименту. Згідно із ч. 7 ст. 271 КПК України рішення про проведення контролю за вчиненням злочину приймає прокурор. Аналогічне положення міститься у п. 2.3 Інструкції, у якому констатується, що виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України).

Як зазначає суд, з матеріалів кримінального провадження вбачається, що рішення про проведення контролю за вчиненням злочину шляхом спеціального слідчого експерименту щодо особи А. прийнято 01 липня 2014 р. старшим прокурором групи прокурорів відділу нагляду за додержанням законів у сфері протидії корупції та процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про корупційні правопорушення прокуратури Львівської області (матеріали кримінального провадження, а.с.10–12). Ним же 04 липня 2014 р. винесено постанову про припинення НСРД у зв'язку із завершенням документування отримання особою А. неправомірної вигоди 04 липня 2014 р. (матеріали кримінального провадження, а.с.55–56), а 08 липня 2014 р. проведено розсекречення грифів секретності матеріалів документування (матеріали кримінального провадження, а.с.162–163)¹. Варто зазначити, що зі змісту ухвали Апеляційного суду Львівської області вбачається, що колегія суддів дослідила лише постанову прокурора про проведення контролю за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту від 01 липня 2014 р. Жодних доказів того, що такі НСРД, як аудіо-, відеоконтроль особи А. та візуальне спостереження за особою А., були проведені на підставі ухвали слідчого судді у відповідній ухвалі апеляційного суду не наведено. Тобто, можна дійти висновку, що колегія суддів, як і суд першої інстанції, не звернули увагу на той факт, що такі

¹ Кримінальне провадження № 1201414000000388: Ухвала Апеляційного суду Львівської області від 03.07.2017 № 462/5338/14-к <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/67576163>> дата звернення 08.04.2018.

НСРД, як аудіо-, відеоконтроль особи А. та візуальне спостереження за особою А., були проведені стороною обвинувачення без попереднього дозволу слідчого судді на підставі постанови прокурора про проведення контролю за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту щодо особи А. від 01 липня 2014 р. Такі дії сторони обвинувачення та суду є незаконними. Зауважимо, що уповноважені суб'єкти сторони обвинувачення на підставі постанови прокурора про проведення контролю за вчиненням злочину мають право проводити лише одну НСРД, зокрема це контроль за вчиненням злочину. Якщо для документування фактів вчинення злочину виникне необхідність проведення інших НСРД, то слідчому, прокурору необхідно отримати ухвалу слідчого судді про дозвіл на проведення відповідної НСРД або ж прийняти рішення про проведення певної НСРД. Застосування під час проведення контролю за вчиненням злочину інших НСРД без належних на те юридичних підстав суперечить правовим засадам кримінального процесуального доказування. Це є законною та обґрунтованою підставою для заявлення захисниками клопотань про визнання результатів відповідних НСРД недопустимими доказами й задоволення їх судами.

Таким чином, не зняття грифу секретності з відповідних процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, є не виправданим й таким, що суперечить правовим і гносеологічним засадам кримінального процесуального доказування. У таких випадках сторона захисту, слідчий суддя, суд позбавлені належних гарантій своєчасно перевірити та оцінити законність і обґрунтованість проведення уповноваженими суб'єктами сторони обвинувачення НСРД у кримінальному провадженні, правомірність обмеження прав і свобод підозрюваних під час проведення НСРД, а також протоколи НСРД як докази на відповідність

їх вимогам допустимості, належності та достовірності. Виходячи з наведеного вище, вважаємо цілком обґрунтовану практику визнання судами результатів НСРД недопустимими доказами через відсутність у матеріалах кримінального провадження відповідних процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД. *Так, наприклад, у кримінальному провадженні № 4201400000000317, відкритому за ознаками вчинення особою А. злочину, передбаченого ч. 4 ст. 368 КК України, Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області визнав недопустимим доказом протокол аудіо- та відеоконтролю особи від 08 травня 2014 р., протокол зняття інформації із транспортних телекомунікаційних мереж від 15 травня 2014 р., протокол аудіо- та відеоконтролю особи від 30 квітня 2014 р., оскільки в матеріалах кримінального провадження були відсутні ухвали слідчого судді на дозвіл про проведення відповідних НСРД¹. Не дивлячись на те, що такі випадки є не досить поширеними у правозастосовній діяльності з огляду на проведені нами аналіз матеріалів кримінальних проваджень, проте така практика розгляду питань використання результатів НСРД у кримінальному процесуальному доказуванні є цілком виправданою.*

Варто зазначити, на практиці, у разі відсутності у матеріалах кримінальних проваджень постанов слідчого, прокурора про проведення НСРД чи ухвал слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД, в окремих випадках слідчі судді, слідчі, прокурори, які надавали дозвіл на проведення НСРД чи приймали рішення про проведення НСРД, надають на вимогу суду довідки про те, що у відповідних кримінальних провадженнях приймалося рішення про проведення НСРД. Водночас такі довідки надаються при розгляді кримінальних проваджень судом першої інстанції або під час його перегляду апеляційною чи касаційною

¹ Кримінальне провадження № 4201400000000317. Архів Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області.

інстанцією. Подібний підхід відображено й в узагальненнях судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчим суддею, підготовлених Апеляційним судом м. Києва. Так, зокрема п. 9 визначено, що у разі, коли матеріали, що одержані у процесі здійснення НСРД та оперативних заходів, приєднуються до кримінального провадження як докази, голова Апеляційного суду чи його заступник видає слідчому не ухвалу, яка була прийнята на здійснення НСРД або заходу, а довідку про те, що такий дозвіл судом надавався¹. Представлена позиція вважається дещо дискусійною із кількох причин. По-перше, виходячи з меж реалізації засади змагальності у кримінальному процесуальному доказуванні, така довідка повинна надаватися не лише слідчому, а й прокурору та стороні захисту. По-друге, такі довідки надаються винятково при розгляді кримінального провадження судом першої інстанції або під час його перегляду апеляційною чи касаційною інстанцією. На практиці поширеними є випадки подання захисниками під час досудового розслідування клопотань до слідчого, прокурора, слідчого судді щодо фактів проведення у конкретному кримінальному провадженні НСРД у випадку наявності у матеріалах кримінального провадження протоколів НСРД, проте відповідні суб'єкти, у переважній більшості випадків за результатами розгляду таких клопотань, зазначають, що: відповідне клопотання буде долучене до матеріалів кримінального провадження; ознайомлення з відповідними процесуальним рішенням неможливе через наявність у ньому відомостей, що становлять державну таємницю, тощо. По-третє, на нашу думку, такий підхід не забезпечить належних гарантій сторо-

ні захисту, суддям щодо своєчасної можливості перевірки та оцінки законності й обґрунтованості проведення НСРД, правомірності обмеження прав та свобод осіб, стосовно яких проводилися НСРД, а також протоколи НСРД як докази на відповідність їх вимогам допустимості, належності та достовірності, оскільки така довідка підтверджує лише відповідний факт проведення НСРД. Водночас у ній не відображаються усі необхідні відомості, що зазначаються в ухвалі слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД, чи постанові слідчого, прокурора про проведення НСРД.

Подібну думку висловлюють й інші вітчизняні науковці. Так, А. В. Панова зазначає, що надання довідки підтверджує лише факт отримання органом досудового розслідування дозволу слідчого судді на проведення НСРД. Утім, здійснення оцінки допустимості фактичних даних передбачає необхідність ознайомлення із змістом такої ухвали та клопотання, яким вона була ініційована, зокрема, в частині (а) доведення законної мети їх проведення; (б) наявності для цього фактичних підстав; (в) проведення НСРД винятково того виду, на який було надано дозвіл; (г) доведення того, що відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб; (д) дотримання встановленого слідчим суддею строку її проведення тощо².

О. І. Полюхович, зважаючи на положення п. 1 ч. 2 ст. 87 КПК України, стверджує, що під час вирішення питання щодо допустимості доказового матеріалу суд зобов'язаний встановити не лише наявність самого судового дозволу, а й з'ясувати дотримання його суттєвих умов при проведенні НСРД. І хоча закон не дає роз'яснення, які саме умови судового дозволу слід уважати суттєвими, на думку вченого, до їх переліку слід віднести ві-

¹ Узагальнення судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчим суддею: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 № 3. <<http://kia.court.gov.ua/sud2690/uzah/2/>> дата звернення 18.04.2018.

² А Панова, 'Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні' (дис канд юрид наук, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого 2016) 126.

домості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести НСРД; вид НСРД та відомості залежно від виду НСРД про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо; строк дії ухвали (пункти 3, 4, 5 ч. 3 ст. 248 КПК) та інші положення ухвали слідчого судді, які є принциповими для оцінки законності та обґрунтованості проведення НСРД. При цьому, як зауважує О. І. Полюхович, цю інформацію неможливо отримати із довідки апеляційного суду, оскільки нею лише підтверджується факт постановлення відповідної ухвали без конкретизації змісту. Окрім цього, для встановлення допустимості отриманого в рамках НСРД доказового матеріалу має значення мотивованість та обґрунтованість судового рішення, на підставі якого було проведено НСРД, що дає змогу оцінити виправданість застосування таких правобмежувальних процедур у кожному конкретному випадку¹. Таким чином, учений доходить висновку, що за умови відсутності у суду такої можливості, результати відповідної НСРД мають оцінюватися як недопустимі докази та не можуть бути використані при обґрунтуванні судового рішення².

Слід наголосити на тому, що окремі правники, звертаючи увагу на наявну проблему, пропонують законодавче закріплення обов'язку надання на запит суду, в якому здійснюється розгляд кримінального провадження, ухвал слідчих суддів апеляційних судів про надання дозволів на проведення НСРД у зв'язку із необхідністю встановлення законності та допустимості зібрання доказів у справі та проведення НСРД³. Подібним шляхом йде сьогодні й правозастосовна прак-

тика. Адже у більшості проаналізованих нами випадків було виявлено, що захисники під час підготовчого провадження або судового розгляду кримінальних проваджень подають клопотання про витребування судом процесуальних рішень (ухвал слідчого судді про дозвіл на проведення відповідної НСРД, постанов слідчого, прокурора про проведення НСРД), на підставі яких проводилися НСРД. Так, наприклад, у кримінальному провадженні № 12014180000000528, відкритому за фактом вчинення особою Б. злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України, захисник подала до суду письмове клопотання про витребування від прокурора, який здійснює процесуальне керівництво по даному кримінальному провадженні, ухвали слідчого судді Апеляційного суду Рівненської області, доручення слідчого та/або прокурора на проведення НСРД щодо особи Б. та постанови прокурора про проведення НСРД. В обґрунтування заявленого клопотання захисник посилається на те, що протоколи щодо проведення НСРД, які застосовувались щодо її підзахисного, особи Б., були надані як докази стороною обвинувачення, однак у сторони захисту і в суду відсутні можливості перевірити законність збирання цих доказів без дослідження в судовому засіданні процесуальних документів щодо організації та проведення цих НСРД. Захисник вважає, що наявні в матеріалах провадження протоколи НСРД, а саме: протокол проведення аудіо-, відеоконтролю особи від 01 грудня 2014 р., протокол контролю за вчиненням злочину від 01 грудня 2014 р., протокол зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж від 18 грудня 2014 р. та ін. є недопустимими доказами, оскільки отримані з порушен-

¹ О Полюхович, 'Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій' (дис канд юрид наук, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого 2016) 172.

² О Полюхович, 'Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій' (дис канд юрид наук, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого 2016) 166.

³ О Амелін, 'Проблеми розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним перешкодженням мирним акціям протесту, зборам та мітингам' (2015) 4 *Науковий часопис Національної академії прокуратури України* 1–9. <<http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/8-2015/amelin.pdf>> дата звернення 05.05.2017.

ням порядку, встановленого чинним КПК України. На письмове клопотання сторони захисту розсекретити, відкрити та долучити до матеріалів провадження процесуальні рішення, на підставі яких проводилися НСРД, прокурором, який здійснює процесуальне керівництво, було відмовлено. Суд, вислухавши доводи сторони захисту та пояснення прокурора, задовольнив клопотання захисника й постановив ухвалу про витребування відповідних процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД у цьому кримінальному провадженні¹.

У переважній більшості випадків суди задовольняють клопотання захисників про витребування процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, й відповідні постанови слідчих, прокурорів про проведення НСРД чи ухвали слідчих суддів про дозвіл на проведення НСРД витребуються судами та надаються захисникам для ознайомлення у встановлений судом строк. Водночас, такий підхід щодо вирішення наведеної нами проблеми не забезпечує належної реалізації засади змагальності у кримінальному процесуальному доказуванні під час здійснення досудового розслідування, а лише затягує своєчасність і оперативність використання результатів НСРД у кримінальному процесуальному доказуванні та призводить до неможливості забезпечення захисниками ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваних у кримінальних провадженнях.

Варто зауважити, що Європейський Суд з прав людини та національні суди вищих інстанцій неодноразово звертали увагу на необхідність розсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, для забезпечення можливості використання результатів НСРД у кримінальному процесуальному доказуванні.

Так, Європейський Суд з прав людини у своєму рішенні від 01 листопада 2008 р. у справі «Мирилашвілі проти Росії» зазначив, що у змагальному процесі повинні розглядатися не лише докази, які безпосередньо стосуються фактів справи, а й інші докази, які можуть стосуватися допустимості, достовірності та повноти останніх. При цьому, на думку ЄСПЛ, рішення про відмову розкрити матеріали, пов'язані з операцією щодо прослуховування телефонних розмов, результатами якого було обґрунтовано обвинувальний вирок національного суду, не супроводжувалося адекватними процесуальними гарантіями, і, крім цього, не було достатньо обґрунтованим².

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у своєму рішенні від 09 квітня 2015 р., скасувавши ухвалу Апеляційного суду Київської області та задовольнивши касаційну скаргу засудженого особи А., зазначив, що судові рішення, які є предметом оскарження, у значну міру ґрунтуються на протоколах НСРД: аудіо- та відеоконтролю, спостереження за особою та зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, у ході яких було зафіксовано розмови між особою Б., особою В. та особою А. щодо одержання неправомірної вигоди та обставини передачі такої вигоди. Засуджений особа А. у своїй апеляційній скаргі порушував питання про недопустимість таких доказів із огляду на те, що сторони захисту у повному обсязі не відкривалися і судом не досліджувалися матеріали, які стосувалися санкціонування відповідних заходів судом. Апеляційний суд не надав обґрунтованих відповідей на такі доводи з урахуванням відсутності у матеріалах кримінального провадження копій ухвал слідчого судді про надання дозволів на застосування зазначених заходів. Таким чином, у провадженні не встановлено,

¹ Справа № 569/3708/15-к: Ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 01.08.2016 <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59439226>> дата звернення 18.04.2018.

² Дело «Мирилашвили против России» (жалоба № 6293/04): Решение Европейского Суда по правам человека от 11.12.2008 <<http://precedent.in.ua/index.php?id=1238925726>> (дата посещения 05.05.2017).

які конкретно НСРД були санкціоновані слідчим суддею, щодо кого саме, на який строк та чи діяли правоохоронні органи у межах та у спосіб, передбачені відповідними судовими рішеннями. Тобто з достатньою повнотою не з'ясовано правові підстави та порядок застосування заходів, які тимчасово обмежували конституційні права і свободи особи А., особи Б. та особи В., що становило основний критерій допустимості їх результатів як джерела доказів. Як убачається з матеріалів кримінального провадження, Апеляційний суд Чернігівської області у відповідь на запит Славутицького міського суду Київської області обмежився повідомленням у формі листа про факти надання відповідних дозволів на підставі ухвал слідчого судді цього суду. При цьому, суд відмовив у наданні інформації про термін дії таких дозволів із посиланням на те, що відповідно до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, зазначені дані віднесені до державної таємниці. Однак відомості про термін дії дозволів на застосування НСРД після використання їх результатів як доказів у кримінальному провадженні не є інформацією про засоби, зміст, форми і методи *оперативно-розшукової діяльності* (прим. авт. – у цьому випадку суд необґрунтовано ототожнює сутність НСРД і ОРЗ, які відрізняються між собою низкою відмінних ознак) у розумінні ст. 8 Закону України «Про державну таємницю». Такі відомості стосуються лише законності проведення відповідних дій, від чого залежить допустимість їх результатів як джерела доказів. Ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено заборону оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності лише до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Питання оприлюднення або надання такої інформації після

прийняття рішення регулюється законом. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про державну таємницю» забороняється віднесення до такої таємниці будь-яких відомостей, якщо цим можуть збуватися зміст і обсяг конституційних прав та свобод людини і громадянина. Таким чином, Апеляційний суд Чернігівської області проігнорував законний запит Славутицького міського суду Київської області про надання інформації, необхідної для перевірки допустимості доказів, одержаних унаслідок НСРД. Безпідставна відмова у наданні відомостей з посиланням на те, що вони становлять державну таємницю, призвела до обмеження права засудженого на справедливий судовий розгляд, що включає у себе належну перевірку законності джерел отримання доказів, якими обґрунтовано обвинувачення¹.

Верховний Суд України у своїй постанові від 12 жовтня 2017 р., розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за заявою адвоката особи Б. в інтересах засудженого особи А. про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 березня 2017 р., якою особу А. засуджено за ч. 3 ст. 368 КК України, звертає увагу на те, що недослідження судом першої інстанції процесуальних документів, які стали правовою підставою проведення НСРД, впливає на справедливість судового розгляду в цілому, оскільки відсутність дослідження цих матеріалів викликає сумніви щодо можливості здійснення судом належної оцінки законності проведення таких дій, а також достовірності та допустимості їх результатів як доказів. У такому разі недослідження зазначених матеріалів призводить до оперування судом доказами, допустимість яких є імовірною, що в контексті презумпції невинуватості є неприпустимим для обґрунтування рішення про винуватість особи та свідчить про порушення права особи на справед-

¹ Справа № 5–229км15: Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09.04.2015. Єдиний державний реєстр судових рішень <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/43555459>> дата звернення 05.05.2017.

ливий суд. Крім того, дані постанови прокурора про проведення НСРД або відповідної ухвали слідчого судді встановлюють обставини процесуального характеру, що мають значення при оцінці допустимості використання отриманих у результаті НСРД фактичних даних як доказів у кримінальному провадженні. Такі відомості підтверджують законність (або свідчать про незаконність) проведення НСРД, і, відповідно, мають оцінюватися судом за участю сторін кримінального провадження у сукупності із протоколами НСРД. Так, відкриття в умовах публічного і гласного апеляційного судового розгляду окремих матеріалів кримінального провадження, які існували на момент звернення до суду з обвинувальним актом, але не були відкриті стороні захисту, не означає їх автоматичну допустимість, оскільки за КПК України критерієм допустимості доказів є не лише законність їх отримання, а й попереднє відкриття матеріалів іншій стороні до їх безпосереднього дослідження у суді. У зв'язку з цим Верховний Суд України доходить висновку, що коли сторона захисту не була ознайомлена із постановою про використання задалегідь ідентифікованих (помічених) засобів, постановою про проведення контролю за вчиненням злочину, ухвалою Апеляційного суду Кіровоградської області про проведення НСРД у порядку статті 290 КПК України, мало місце порушення права на захист особи А¹.

Таким чином, наслідками нерозсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, у кримінальному процесуальному доказуванні є: 1) неможливість використання результатів НСРД як доказів у кримінальному провадженні через відсутність можливості перевірити та оцінити законність й обґрунтованість проведення НСРД, правомірність обмеження прав і свобод осіб, відносно яких проводилися НСРД, а також протоколи НСРД на відповідність

їх вимогам допустимості, належності та достовірності; 2) заявлення стороною захисту клопотань про визнання відповідних результатів НСРД недопустимими доказами; 3) визнання процесуальних рішень, прийнятих на підставі відповідних результатів НСРД, незаконними й необґрунтованими.

На наш погляд, для забезпечення ефективності використання результатів НСРД у кримінальному процесуальному доказуванні у матеріалах кримінального провадження мають бути наявні процесуальні рішення, на підставі яких проводилися НСРД (постанова слідчого, прокурора про проведення НСРД; ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД), а також клопотання про проведення НСРД, з яких у встановленому порядку уповноваженими особами знято гриф секретності. Відповідний гриф секретності повинен зніматися одночасно з розсекреченням результатів НСРД, які використовуватимуться як докази у кримінальному провадженні, на підставі рішення прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретно-кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, за винятком випадків, коли розсекречення відповідних матеріалів може завдати шкоди інтересам національної безпеки України. Якщо ж розсекречення процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, клопотань про проведення НСРД та інших результатів НСРД може завдати шкоди інтересам національної безпеки України, то в такому випадку досудове розслідування та судове провадження у кримінальному провадженні проводяться з дотриманням вимог режиму секретності та в порядку, передбаченому главою 40 КПК України. Водночас, у цьому випадку судді обов'язково повинні перевіряти наявність достатніх доказів для здійснення кримінальному провадженні у відповідному порядку.

¹ Постанова Верховного Суду України від 12.10.2017. Єдиний реєстр судових рішень <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69793657>> дата звернення 18.04.2018.

Слід звернути увагу на те, що протоколи НСРД із відповідними додатками лише у своїй єдності з відповідними процесуальними рішеннями, на підставі яких проводилися ці НСРД, можуть бути використані у кримінальному процесуальному доказуванні. Якщо ж у матеріалах кримінального провадження наявні протоколи НСРД з відповідними додатками, водночас відсутні процесуальні рішення, на підставі яких проводилися НСРД, суд повинен визнати зазначені протоколи НСРД з відповідними додатками недопустимими доказами. І в цьому випадку суд не повинен витребувати з органів прокуратури чи з апеляційних судів відповідні процесуальні рішення, на підставі яких проводилися НСРД для перевірки та оцінки їх з точки зору обґрунтованості та законності. Адже, за загальним правилом, передбаченим ч. 2 ст. 290 КПК України, прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, у тому числі будь-які докази, які

самі по собі або в сукупності з іншими доказами можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого, або сприяти пом'якшенню покарання. Якщо сторона кримінального провадження не здійснить відкриття матеріалів відповідно до положень ст. 290 КПК України, суд не має права допустити відомості, що містяться в них, як докази. Таким чином, якщо сторона обвинувачення не надала для ознайомлення стороні захисту відповідні протоколи НСРД і додатки до них, клопотання про проведення НСРД та процесуальні рішення, на підставі яких проводилися ці НСРД, суд не повинен допустити використання відповідних відомостей, що містяться в них, як доказів у кримінальному провадженні. Відсутність на момент відкриття матеріалів кримінального провадження процесуальних рішень, на підставі яких проводилися НСРД, суперечить реалізації засади змагальності у кримінальному процесуальному доказуванні.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651–17. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zverennia 18.01.2018 (in Ukrainian).
2. Instruktsiia pro orhanizatsiiu provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii ta vykorystannia yikh rezultativ u kryminalnomu provadzhenni [Instruction on the organization of the holding of secret investigative (search) actions and the use of their results in criminal proceedings]: Nakaz Heneralnoi Prokuratury Ukrainy, Ministerstva Vnutrishnikh sprav Ukrainy, Sluzhby Bezpeky Ukrainy, Administratsii Derzhanoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy, Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 <<http://old.minjust.gov.ua/42544>> data zverennia 18.04.2018 (in Ukrainian).

CASES

3. Sprava № 569/3708/15-k: Ukhvala Rivnenskoho miskoho sudu Rivnenskoï oblasti vid 01.08.2016 [The decision of Rivne city court of Rivne region from 01.08.2016 (Case number 569/3708/15-k) <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/59439226>> data zvernennia 18.04.2018 (in Ukrainian).
4. Sprava «Myrylashvlyi protyv Rossyy» (delo № 6293/04): Reshenye Evropeiskoho Suda po pravam cheloveka ot 11.12.2008 [Case of Mirilashvili v. Russia (Application № 6293/04): Judgment European Court of Human Rights, 11.12.2008] <<http://precedent.in.ua/index.php?id=1238925726>> data poseshcheniya 18.04.2018 (in Russia).
5. Sprava № 5–229km15: Ukhvala Vysshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 09.04.2015 [Decision of the Highest specialized court of Ukraine on consideration of civil and criminal cases dated 04/09/2015, case № 5–229km15]. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/43555459>> data zvernennia 18.04.2018 (in Ukrainian).

6. Kryminalne provadzhennia № 12014020170000086. Arkhiv Koziatynskoho miskraionnoho sudu Vinnytskoi oblasti [Criminal proceedings № 12014020170000086. Archive of Kozyatyn City Court of Vinnytsia Oblast] (in Ukrainian).
7. Kryminalne provadzhennia № 12013150010000595. Arkhiv Horodotskoho raionnoho sudu Lvivskoi oblasti [Criminal proceedings № 12013150010000595. Archive of the Horodok district court of Lviv region] (in Ukrainian).
8. Kryminalne provadzhennia № 42013170510000008. Arkhiv Rozdilnianskoho raionnoho sud Odeskoi oblasti [Criminal proceedings № 42013170510000008. Archive of the Rozdilnyansky District Court of the Odessa region] (in Ukrainian).
9. Kryminalne provadzhennia № 12017080000000023. Arkhiv Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia [Criminal proceedings № 12017080000000023. Archive of the October district court of Zaporozhye] (in Ukrainian).
10. Kryminalne provadzhennia № 12013170110003998. Arkhiv Prymorskoho raionnoho sudu m. Odesy [Criminal proceedings № 12013170110003998. Archive of the Primorsky District Court of Odessa] (in Ukrainian).
11. Kryminalne provadzhennia № 4201300000000124. Arkhiv Apeliatsiinoho sudu m. Kyieva [Criminal proceedings № 4201300000000124. Archive of the Court of Appeal of Kyiv] (in Ukrainian).
12. Kryminalne provadzhennia № 12014140000000388. Ukhvala Apeliatsiinoho sudu Lvivskoi oblasti vid 03.07.2017 № 462/5338/14-k [Criminal proceedings № 12014140000000388. Decision of the Court of Appeal of Lviv region, 03.07.2017 № 462/5338/14-k] <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/67576163>> data zvernennia 08.04.2018 (in Ukrainian).
13. Kryminalne provadzhennia № 4201400000000317. Arkhiv Mukachivskoho miskraionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti [Criminal proceedings № 4201400000000317. Archive of the Mukachevo City Court of the Transcarpathian Region] (in Ukrainian).
14. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 12.10.2017 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated 12.10.2017]. Yedynyi reiestr sudovykh rishen <<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69793657>> data zvernennia 18.04.2018 (in Ukrainian).
15. Uzahalennia sudovoi praktyky rozghliadu klopotan pro dozvil na provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii slidchym suddeiu [Generalization of judicial practice in consideration of petitions for permission to hold cover investigators (search) actions by an investigating judge]: Postanova Plenumu Vyshechoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 07.02.2014 № 3. <<http://kia.court.gov.ua/sud2690/uzah/2/>> data zvernennia 18.04.2018 (in Ukrainian).

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

16. Pohoretskyi M A, 'Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii: problemy provadzhennia ta vykorystannia rezultativ u dokazuvanni' [Covert investigative (search) actions: problems of proceedings and using of the results in proving] (2013) 1 Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav 270–277 (in Ukrainian).
17. Amelin O, 'Problemy rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen, pov'iazanykh iz nezakonnym pereshkodzhenniam myrnym aktsiiam protestu, zboram ta mitynham' [Problems of investigation of criminal offenses connected with illegal interception of peaceful protest actions, meetings and rallies] (2015) 4 Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy 1–9. <<http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/8–2015/amelin.pdf>> data zvernennia 05.05.2017 (in Ukrainian).

DISSERTATIONS

18. Panova A V, 'Vyznannia dokaziv nedopustymy u kryminalnomu provadzhenni' [Recognition of evidence is inadmissible in criminal proceedings] (dys kand yuryd nauk, Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho 2016) 226 (in Ukrainian).
19. Poluhovush O I, 'Sudovyi kontrol pry provedenni nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii' [Judicial control during covert investigative (search) actions] (dys kand yuryd nauk, Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho 2016) 219 (in Ukrainian).

Starenkyi O. Consequences of non-declassification of procedural decisions, on the basis of which the secret investigative (search) actions were conducted, in criminal procedural proof.

One of the reasons for underusing the results of covert evidence-gathering in the criminal procedural averment is the absence of procedural decisions in the materials of criminal proceedings (adjudications of investigating judges that allow to conduct covert evidence-gathering; orders requested of investigators and prosecutors on conducting of covert evidence-gathering), on the basis of which covert evidence-gathering are conducted in the criminal proceedings.

The author of the article set an aim, according to the systemic analysis of scientific sources, provisions of the Ukrainian legislation currently in force and materials of the law-enforcement practice, to establish the consequences of non-disclosure of procedural decisions in the criminal procedural averment, serving the basis for carrying out of covert evidence-gathering, to substantiate and suggest viable solutions.

Conclusion is made that consequences of non-disclosure of procedural decisions, on the basis of which covert evidence-gathering are conducted, in the criminal procedural averment are the following: 1) an impossibility to use the results of covert evidence-gathering as evidence in criminal proceedings due to the lack of capacity to check and evaluate: the lawfulness and justification for conducting of covert evidence-gathering; the lawfulness of restrictions on rights and freedoms of individuals, subject to covert evidence-gathering; as well as protocols of covert evidence-gathering for compliance with the admissibility, appropriateness and credibility requirements; 2) filing claims by the defense to recognize an inadmissibility of evidence obtained as a result of covert evidence-gathering; 3) recognition of unlawfulness and unsoundness of procedural decisions, adopted on the basis of relevant covert evidence-gathering.

It is argued that, to ensure the efficiency of application of the results of covert evidence-gathering in criminal procedural averment, the criminal case files shall contain procedural decisions, serving the basis for carrying out covert evidence-gathering, as well as requests for carrying out covert evidence-gathering, from which the secrecy label has been removed by competent authorities in the prescribed manner. The secrecy label shall be removed simultaneously with the disclosure of the results of covert evidence-gathering, that are used as evidence in criminal proceedings, based on prosecutor's decision, who acts in the capacity of prosecutor in the particular criminal proceedings in form of procedural control over pre-trial investigation, save when disclosure of relevant materials may impar the public interest of national security of Ukraine.

It is substantiated that protocols of covert evidence-gathering can be used in criminal procedural averment only in conjunction with the procedural decisions, serving the basis for carrying out these covert evidence-gathering. Otherwise, if criminal case files contain protocols of covert evidence-gathering with annexes, but procedural decisions, based on which such covert evidence-gathering have been carried out, are absent, the court shall recognize the results of such covert evidence-gathering and annexes to it as inadmissible evidence.

Keywords: covert evidence-gathering, procedural decisions, evidence, averment, results of covert evidence-gathering activities, disclosure.

Стаття надійшла до редакції журналу 30.05.2018.